

Bij herhaling komen in de kerkelijke bladen klachten voor over het moeilijke contact dat te krijgen is met hen, die in militairen dienst zijn of gaan.

Het kan daarom goed zijn nog eens de aandacht te vestigen op de daarvoor van kerkelijke- en van militaire zijde gegeven bepalingen.

Allereerst enkele punten uit de besluiten der Synode van Groningen 1946 (art. 224):

1. de Kerken aan te bevelen, bij overgang van haar leden in militairen dienst, hun een reisattestatie mee te geven;

3b, inzonderheid de garnizoenskerken op te wekken den arbeid van de geestelijke verzorging onzer militairen daadwerkelijk ter hand te nemen;

c, aan de kerken te verzoeken namen op te geven van geloovige militairen en civiele broeders, vooral in Indië en het buitenland, met wie contact zou kunnen worden gelegd voor de geestelijke verzorging onzer militairen;

e, regelmatig lectuur te zenden aan onze leden in het buitenland, voor welken arbeid de Secretaris der Deputaten de beschikking krijgt over een administratieve kracht;

f, voor den sub e. bedoelden arbeid eens per jaar een collecte van de Kerken te vragen;

Over deze Synodebesluiten een enkele korte opmerking.

Ad 1, dat garnizoenskerken opgave ontvangen is een groote zeldzaamheid en wijst op een droevig tekort.

Dat tekort is een groote schuld tegenover onze jongens in militairen dienst.

Nimmer heb ik gehoord of gelezen, dat eenige Kerk op grond van art. 31 K.O. bezwaard was over dit besluit. Maar dan is uitvoering daarvan ook ernstige plicht.

Ad 3b, Voor zoover mij bekend doen alle garnizoenskerken hun best wat mogelijk is te verrichten, doch hun taak wordt zeer bemoeilijkt door de schuld der kerken.

Ad 3c, Zie handboekje 1948, blz. 107, 108.

Helaas is deze opgave niet volledig.

Garnizoenskerken zorg a.u.b. voor aanvulling.

Ad 3e, Wat ik daaromtrent vernam van meerdere jongens in Indië noopt tot een woord van lof voor den arbeid van Deputaten.

Ad 3f, Bij de collecte voor de geestelijke verzorging der militairen wordt gerekend op 10 cent per hoofd (Eenschede-1945, art. 85 sub 3).

Lees wat ik schreef ad 3e en dat moge de collecten stimuleren.

Thans enkele punten uit de bepalingen van militaire zijde.

Reglement op den Inwendigen Dienst.

Art. 49. Indien legerpredikanten het verlangen te kennen geven om voor eerste oefening in werkelijken dienst gekomen dienstplichtigen in algemeen zin toe te spreken, zullen de regimentscommandanten hen daartoe in de gelegenheid stellen; de regimentscommandant verleent vrijstelling van het bijwonen dezer bijeenkomst aan dienstplichtigen, die hem daartoe den wensch kenbaar maken.

Art. 50. Bij de onderdeelen, waarbij dienstplichtigen voor eerste oefening in werkelijken dienst zijn gekomen, worden van de namen dezer militairen opgaven opgemaakt overeenkomstig model nr. IV. Van elke gezindte moeten de namen worden vermeld in een afzonderlijke opgave. Voorzover het protestantsche dienstplichtigen betreft, moeten de gezindten worden onderscheiden, als op het model is vermeld. Deze opgaven worden bij de bijeenkomst, bedoeld in art. 49, den legerpredikant ter hand gesteld. Een afschrift van de opgaven moet worden gezonden, voor wat betreft de Protestantische dienstplichtigen aan de huisvaders van de Protestantische militaire Tehuizen ter plaatse.

Ook over het bijwonen van Godsdienstoefeningen zijn goede bepalingen gemaakt.

Ik noem ook daaruit enkele belangrijke punten.

Art. 45b. Op Zondagen en voor hen geldende kerkelijke feestdagen worden de in de kazerne wonende onderofficieren en soldaten — voor zoover zij niet gestraft of in dienst zijn — in de gelegenheid gesteld om de godsdienst-oefeningen van de gezindte of de instelling, waartoe zij behooren of waarbij zij zijn aangesloten, volledig bij te wonen.

Art. 46a. De Protestantische onderofficieren en soldaten worden in de gelegenheid gesteld, tweemaal per maand, telkens niet langer dan één uur in de diensturen 's namiddags, een godsdienstige bijeenkomst te hebben met een legerpredikant of diens vervanger.

Art. 46b. Indien van de zijde van een kerkelijke gezindte tot den regimentscommandant het verzoek komt, om tot de aan die gezindte behorende militairen gedurende 't uur, waarin de legerpredikanten hun bijeenkomsten houden, gelegenheid te geven voor het houden van een godsdienstige bijeenkomst onder leiding van eigen ambtsdragers, wordt die gelegenheid verschaft, met dien verstande, dat het beschikbaar stellen van lokaliteit zal afhangen van plaatselijke omstandigheden.

Uit de „Instructie voor een legerpredikant“, Legerorder 1946, no. 370, haal ik aan art. 7, dat o.m. inhoudt:

„Hij is bevoegd nopens de geestelijke verzorging van het militair personeel van de Koninklijke Landmacht van Protestantische gezindte mondeling of schriftelijk overleg te plegen met:

1e, de plaatselijke Protestantische Kerkbesturen in het hem toegewezen arbeidssterrein.“

Ook over deze militaire bepalingen maak ik enkele opmerkingen ter verduidelijking.

In de artikelen 49 en 50 wordt gehandeld over de z.g. „begroetingsbijeenkomsten“.

In normalen tijd, vóór de mobilisatie van 1939, werden deze samenkomsten zeer regelmatig gehouden, meestal in dezelfde week dat nieuwe dienstplichtigen waren ingelijfd.

De garnizoenskerken kregen daarvan bericht om een afgevaardigde te zenden.

De legerpredikant hield een zeer korte algemeene toespraak, gaf de in art. 50 bedoelde lijsten aan de afgevaardigden der kerken, die dan elk hun leden verzamelden

en dezen inlichtten omtrent uur en plaats der kerkdiensten, catechisaties enz. of wel men noodigde deze nieuwe gasten op een apart samenzijn in eigen kring en sfeer.

Waar aldus werd gehandeld, werd ook veel zegen in verderen arbeid daarvan ondervonden.

En wie nu artt. 49 en 50 nog eens leest, die zal moeten zeggen, dat van militaire zijde op uitnemende wijze het contact is geregeld en ook praktisch eenvoudig is.

Door de herhaaldelijk geuite klachten heb ik bij kennis uit diverse garnizoenen eens geïnformeerd en den stelligen indruk gekregen:

1e, dat de samenkomsten art. 49 niet meer overal geregeld plaats vinden, en

2e, dat de lijsten, bedoeld in art. 50, evenmin regelmatig worden ontvangen.

Waar dat zoo is, dienen de garnizoenskerken overleg te plegen met den legerpredikant, waartoe het vermelde art. 7 uit diens instructie den weg wijst.

Ik twijfel niet of op deze wijze zullen vele klachten worden opgeruimd.

Ook over artt. 45 en 46 een kort woord.

Art. 45 doet zien, dat de militairen vanaf den eersten Zondag dat zij in dienst zijn recht hebben op de gelegenheid om de godsdienstoefening volledig (dat is dus twee maal) bij te wonen.

Voor hen, die „dienst“ hebben of „gestraft“ zijn bestaan afzonderlijke bepalingen.

Art. 46 geeft regelen voor de z.g. veertiendaagsche samenkomst onder den legerpredikant.

Deze samenkomsten zijn verplicht tenzij bij den compagniescommandant een schriftelijke verklaring wordt ingediend, dat men deze bijeenkomst niet wensch bij te wonen.

Daarom is het mogelijk, dat een dienstplichtige een verklaring indient dat hij deze bijeenkomst niet wensch bij te wonen onder leiding van een vrijzinnigen predikant.

Een betere weg wordt geopend door art. 46b.

De garnizoenskerk noodigde op dat veertiendaagsche uur haar leden onder eigen ambtsdrager, wat de saambinding onderling, maar ook het contact met de gemeentel zal bevorderen.

De Synode van Middelburg 1933 (art. 59) besloot daaromtrent: „ertoe mede te werken, dat in de garnizoenen de hand worde gehouden aan reglement inwendigen dienst art. 91b (dat is thans 46b).“

Geven vorenstaande bepalingen het voornaamste weer wat van kerkelijke en militaire zijde is gedaan ter regeling der geestelijke verzorging, wij zouden kunnen zeggen van boven af, er is nog een andere zijde die wij typeeren met te zeggen „van onder op“, of naar Gereformeerde visie van uit het ambt der geloovigen zelf.

Daartoe vestig ik allereerst de aandacht op de vernieuwde statuten van „De Nederlandse militaire Bond Pro Rege“, die in 1949 haar 75-jarig bestaan mag vieren, sinds 1 Januari 1947 gefuseerd met de bekende Nationale Vereeniging „Pro Rege“.

Art. 2 der statuten vermeldt als grondslag:

„Op grond van de overtuiging, dat de Christen ook als militair Jezus Christus, de Koning der koningen, behoort te dienen, stelt de Bond zich ten doel, de verspreiding der Christelijke beginselen in de krijgsmacht en de saambinding van alle militairen en burgers, die daaraan wenschen mee te werken.“

Onder de middelen om dit doel te bereiken geeft artikel 4c aan:

„Het vormen van een verband tussen de Christen-militairen in hetzelfde garnizoen, ten einde de christelijke beginselen in de krijgsmacht te doen kennen en belijden, welk verband wapenagewijs kan bestaan.“

Het is bekend, dat de Synode te Groningen de medewerking aan het vormen van noodgemeenten in Indië heeft ontraden.

In de overweging daarvan spreekt de Synode uit:

1. dat het een ernstige taak der kerken is onze jongens gedurende de laatste twee jaar, voorafgaande aan hun dienstplichtigen leeftijd, bijzonder op catechisatie, de ernstige gevaren onder het oog te brengen, die hun wachten, en hen grondig te onderwijzen, opdat zij geestelijk toegerust in het leger komen;

3. (gedeeltelijk)

De geloovigen in het leger en op de vloot hebben wel de roeping in den tijd, waarin zij van den eeredienst der kerk verhinderd zijn, zich aan te sluiten tot gemeenschappelijk gebed en onderzoek der Schriften, en waar mogelijk gastvrijheid te vragen bij de kerk van de plaats waar zij tijdelijk vertoeven.

Voor wat punt 1 betreft meen ik, dat hier een belangrijke taak ligt voor de vereenigingen tot jeugdvermoring. Vorming tot goede staatsburgers houdt toch ook in vorming voor den dienstplicht-dien zij als staatsburgers hebben te vervullen. Op 25 jaar moeten de jongens weten waarom en hoe zij moeten kiezen, maar op 19 jaar hoe zij zich als Christen-militair moeten gedragen en wat hun plichten en rechten zijn.

En omtrent punt 3 leg ik de vraag voor, of grondslag en doel van den Ned. Mil. Bond Pro Rege niet den weg aanwijst ter bevordering van wat in dit punt staat aangegeven.

De Christelijk Militaire Tehuizen gaan uit van dien Bond. Zij vormen het concentratiepunt voor alle christen-militairen en voor de Christelijk militaire actie.

De Bond heeft contact met Indië en voert thans onder meer een actie om elk onderdeel een boekenkast te geven.

En voor de Tehuizen (nationale collecte) en voor zijn actie verdient de Bond den steun van alle christenen.

Voor f1 per jaar kan men het orgaan ontvangen. Giro 127892, Utrecht. „De Nederlandse Krijgsmans“. Jeugdvereenigingen en Kerken ontvangen hierdoor voorlichting.

Met de saamvatting van vorenstaande heb ik de hoop een remedie te hebben aangeduid om klachten te verminderen en te helpen voorkomen.

Maar bovenal om in het bewandelen van door God geboorde wegen het heil te bevorderen onzer zonen in militairen dienst en de eere van onzen Koning Jezus Christus.

N.

v. O.

Anne de Vries, Kleuter Vertelboek voor de Bijbelse Geschiedenis. Kampen, N. V. J. H. Kol, U.M., 1948.

De Heer De Vries schijnt me onder degenen die zich wagen aan een bijbelsch verhaal voor kleine kinderen het best geslaagd tot nu toe. Voor de grooteren verschijnt thans het reeds eerder hier aangekondigde werk van Wolf Meesters, die, als ik goed zie, de meeste studie van zijn onderwerp gemaakt heeft onder hen, die de jeugd zoeken. Ook voor de kleintjes zal zorgvuldige studie vooraf dienen te gaan. Niet zoozeer archaeologische, als wel historische, en dan voorts confessionele bezinning. Dat de heer De Vries steeds de fouten vermeden heeft, zou ik niet durven zeggen: die „menschen gelukkig makende“ God is er nog altijd; al moet ik toegeven, dat we met de „philanthropie“ van God niet verder komen. Maar we erkennen graag, dat b.v. het borgechtelijk karakter van Christus' lijden duidelijk tot zijn recht komt. En zoo is er meer dat ons bevredigt, ook in de voorstelling en den aanpak. Het boek lijkt ons een aanwinst te zijn. K. S.

G. J. Haalboom, Tekstkaarten. Uitgave Boekencentrum, N.V., Den Haag.

Twaalf tekstkaarten, Tezamen f1.20. Goed papier. Geen tielantijntjes. Geen vogeltjes en geen engeljes-met-veugeltjes en een meigsgezichtje. Geen weland en geen kanariepietje. Alleen maar een tekst met goede letter, uitvoering in rood en zwart. Omvang van een briefkaart. Voor wandversiering goed, Beschafte. K. S.

A. van Hoogstraten-Schoch; Gouden Teugels. 10e dr. f1.95. J. H. Kok N.V., Kampen.

Er zijn boeken, die een merkwaardig lang leven hebben. Daartoe behoort Gouden Teugels ook. Merkwaardig, niet omdat het gegeven verouderd is, integendeel, dat is nog gloednieuw, maar om den opzet.

Opstandige jeugd is er nu ook, en misschien meer dan ooit. Dat daarover geschreven wordt, is goed. Doch dit moet dan in overeenstemming zijn met de tijdsomstandigheden. En dat is niet het geval met Gouden Teugels.

Het boek is uit denzelfden tijd als Opstandigen, van Ammers-Küller. Tegenover dit boek met zijn „neutrale“ oplossing, schreef Mevr. Hoogstraten-Schoch haar christelijken roman. Echt een ouderwetsche bekeeringsgeschiedenis. Niet de innerlijke beleving van Gods geboden, een krachtig profetische getuigenis brengt den omkeer te weeg, doch een reeks van „toevallige“ gebeurtenissen, die de schrijfster achter uit een impasse brengen. Het is een boek van aanpassing. Het milieu is rijk versierd, de personen zijn voornamelijk, de taal vaak stijf-deftig. De dialoog is meestal onwezenlijk, de bekeering te formeel. Typisch is b.v. de veranderde houding bij een paar vijandige oude lieden. Zij hebben door den loop der gebeurtenissen heel wat geleerd en worden nu verder gewonnen door een kind naar hen te vernoemen. Uit erkentelijkheid geven zij een groot doopfeest, juist als zij zouden hebben aangericht voor hun bekeering. Nu echter wordt dit gegeven op Maandag, „want op Zondag geven we geen feesten“. Zoo is de geest van het heele boek. Er wordt veel in gepraat, maar weinig gedaan, wat van een werkelijk christelijke levenshouding getuigt.

De hoofdpersoon, Simsa, is een te slappe figuur, stellig niet een heldin, zoals haar man aan het slot haar betitelt. Haar opstandige dochter speelt te veel voor „het grijze kind“, dat van zich zelf getuigt: „Ik ben te oud voor mijn leeftijd“. Het klinkt alles te opgeschreefd, te weinig echt.

Dat het boek zoo in trek is, lijkt mij een bewijs, dat het probleem der opstandige jeugd nog dringend vraagt om een oplossing. Gouden Teugels heeft die indertijd trachten te geven, maar is niet geslaagd. Wel heeft het goede eigenschappen. Het is beschafte, ziet ook de oorzaak der ellende wel en wijst op de allesbeheerschende beteekenis van een christelijke opvoeding en een christelijke gezins-sfeer.

De uitgever heeft voor den geringen prijs een keurig boekwerk geleverd, Gron.

H. S.

## PERSSCHOUW

Voorlichting op pedagogisch gebied.

Ons blad heeft over de publieke opvattingen van den Heer Boeke, gewoonlijk aangeduid als Kees Boeke, onlangs eenige welgefundeerde artikelen van een zijner medewerkers ontvangen. Sindsdien heeft ook dr. J. Waterink zich over deze theorieën en haar auteur publiek uitgesproken. Dienaangaande schrijft in „Correspondentieblad“ (orgaan van de Vereeniging van Christelijke onderwijzers en onderwijzeressen) (11 November 1948) de heer F. Groenendijk te Rotterdam:

Op bl. 162 van zijn boek „Onze jonge Koningin thuis“ schrijft prof. Waterink als volgt:

„Toen de beslissing vallen moest waarheen de kinderen ter school zouden moeten gaan, hebben de prinselijke ouders, en zeker niet het minst heeft Prinses Juliana een grote bekoring gevonden in het feit, dat Kees Boeke, naar Haar overtuiging, poogt met de volle overgave van zijn hart zeer consequent Christusbelijder te zijn.“

Juist dat, dat Boeke als Christusbelijder de kinderen, die aan zijn zorgen vertrouwd zijn, wil opvoeden en ze wil leren, voor zover het aan hem ligt, te leven uit en naar de liefde van Christus, — juist dat gaf de grote aantrekkingskracht aan deze school.“

Hier wordt een kwalificatie gegeven van Kees Boeke en zijn werk, die in flagrante tegenspraak is met de feiten. Bij mijn weten heeft nog nooit iemand de stichter van de Werkplaats Kindergemeenschap aldus ge-



telboek voor  
mpen, N. V.

men die zich  
ine kinderen  
ren verschijnt  
le werk van  
te studie van  
die de Jeugd  
s studie voor-  
sche, als wel  
zinning. Dat  
heeft, zou ik  
ig makende"  
at we met de  
in. Maar we  
karakter van  
t. En zoo is  
elling en den  
zijn. K. S.  
ten. Uitgave  
nag.

papier. Geen  
ingeltes-met-  
weiland en  
et goede let-  
an een brief-  
i. K. S.

Gouden Teu-  
N.V., Kam-

ig leven heb-  
Merkwaaardig,  
endeel, dat is

den meer dan  
ed. Doch dit  
tidsomstan-  
uden Teugels.  
andigen, van  
jn „neutrale“  
h haar chris-  
eringsgeschie-  
geboden, een  
keer te weeg,  
issen, die de  
c. Het is een  
ierd, de per-  
g. De dialoog  
meel. Typisch  
rijdige oude  
rtissen heel  
en door een  
ijkheid geven  
hebben aan-  
dit gegeven  
een feesten“.  
wordt veel in  
erkelijk chris-

e figuur, stel-  
het slot haar  
eel voor „het  
k ben te oud  
geschreef, te

bewijs, dat het  
ad vraagt om  
dertijd trach-  
ert het goede  
e oorzaak der  
de betekenis  
telijke gezins-  
is een keurig

H. S.

ngen van den  
Kees Boeke,  
van een zij-  
heeft ook dr  
haar auteur  
rijft in „Cor-  
eeniging van  
sen) (11 No-  
Rotterdam:  
oningin thuis“

rheen de kin-  
bben de prin-  
heeft Prinses  
het feit, dat  
t met de volle  
Christusbelijder

r de kinderen,  
opvoeden en  
t, te leven uit  
t gaf de grote

n Kees Boeke  
ak is met de  
and de stich-  
ap aldus ge-

typeerd. En ook Boeke zelf, die als eerlijk mens wars  
is van alle onwaarachtigheid en eens uitsprak, dat hij  
niet in een persoonlijk God geloofde, noemt zich niet  
met de schone naam Christusbelijder. In het laatste  
hoofdstuk van zijn boek „Kindergemeenschap“, waarin  
hij handelt over de geestelijke achtergrond van zijn  
werk, spreekt hij wel in Tolstolaanse zin over de leer  
van Jezus, als zijnde: geen bezit hebben, geen dwin-  
gende autoriteit dragen, niet meedoen aan een oorlog.  
Wel noemt hij zijn opvatting „het nieuwe Christendom“.  
Maar dat heeft niets uit te staan met 't Schriftuurlijk  
Christendom. Want immers „het Neo-Christendom er-  
kent geen „God“, geen „Kerk“, geen dogma, dus ook  
geen professie, geen liturgie of ritueel, geen Wet, geen  
hemel en geen hel, geen „verlossing-door-het-bloed“, geen  
Bijbel als onfeilbaar woord Gods“.....

Hoe kan men van iemand die dat belijdt neerschrij-  
ven: Christusbelijder, consequent Christusbelijder, ja  
zeer consequent Christusbelijder. En dat bovendien nog  
„met de volle overgave van zijn hart“.

Hoe kan men diens opvoedingswerk typeren als  
„leren leven uit en naar de liefde van Christus“?  
Dit is een ontstellend lichtvaardig woordgebruik en  
'tgeven van een schone schijn aan feiten, die velen  
onder ons betreuren. De schrijver kan zich niet ver-  
ontschuldigen door te wijzen op de bepaling in die zin:

## PERSVERSLAG 5e SYNODE-WEEK (slot)

Zitting van Woensdag 17 November.

De praeses opent de zitting met het laten zingen van  
Psalm 150: 1, leest Psalm 150 en gaat voor in gebed. Bij  
het appel blijkt, dat De Bosscha afwezig is.

Voortgezet wordt de in de zitting van Maandag afge-  
broken bespreking van het rapport van Commissie IV  
inzake een nieuwe psalmberijming. De rapporteur, Prof.  
Veenhof, beantwoordt de in de vorige zitting gemaakte  
opmerkingen.

Spreeker werpt een blik terug om de noodzaak van het  
verdwijnen onzer psalmberijming aan te toonen, betoogt  
verder de wenschelijkheid van onze medewerking aan het  
tot stand komen eener nieuwe berijming. Hij wijst daar-  
bij op punten van overeenkomst tusschen psalmberijming  
en bijbelvertaling.

Bij een psalmberijming, die straks gezongen wordt en  
cruze scholen en gezinnen binnendringt, ligt het gevaar  
voor de deur, dat daarmee kettersche gevoelens ingang  
onder ons krijgen. Tegen dit gevaar kunnen we nu nog  
door ons deelnemen aan de herziening der berijming van  
Ds Hasper actief zijn. De kwestie van een eventuele her-  
ziening is nu wel aan de orde. Die blijft in de vrijheid  
der plaatselijke kerken. Waar de Synode van Dordrecht  
bepaalde, dat in de Kerken de 150 Psalmen Davids zullen  
gezoongen worden, daar ligt voor de hand, dat ter uitvoe-  
ring daarvan een berijming noodig was. Deze Synode  
heeft ook zelf wel de vertalers benoemd waaraan we onzen  
Statenbijbel te danken hebben. Ook in de tweede ronde  
worden bezwaren genoemd, waarbij de gedachte, dat dit  
niet een zaak is die de kerken in 't gemeen aangaat, maar  
aan de plaatselijke kerken dient overgelaten, nogmaals  
naar voren komt. Ook het werk, dat in dezen particulier  
reeds door predikanten is ondernomen kan aan het werk  
van eventueel te benoemen deputaten ten goede komen.  
Na beantwoording door den rapporteur wordt tot stem-  
ming overgegaan. Aangenomen wordt het volgende:

De synode:

constateerende,

a. dat thans aan de kerken de nieuwe psalmberijming  
van Ds Hasper in een door den auteur met medewerking  
van de Stichting-Psalmgezang herziene doch nog niet  
definitieve editie ter kennisneming en keuring werd aan-  
geboden;

b. dat de mogelijkheid bestaat, dat ook door en namens  
de Gereformeerde Kerken op de vaststelling van den de-  
finitieven vorm van deze berijming alsnog invloed kan  
worden uitgeoefend;

overwegende,

a. dat de thans in gebruik zijnde psalmbundel ernstige  
fouten vertoont, speciaal in de weergave van wat de  
HEERRE in de psalmen openbaart en in de Schriftmatig-  
heid van zijn berijmingen en het daarom zeer gewenscht  
is, dat hij verbeterd of door nieuwere vervangen wordt;

b. dat de vraag, welke psalmberijming in den offici-  
eelen eeredienst der kerken zal gebruikt worden een vraag  
is, welke ook de kerken in het gemeen regardeert, zoodat  
de beantwoording van deze vraag méé tot de competen-  
tie van een generale synode behoort;

c. dat door zeer vele kerken de synode verzocht werd  
het daarheen te leiden, dat ook namens haar alle moge-  
lijke en gewenschte invloed op de totstandkoming van  
den definitieven vorm der berijming zal worden uitgeoef-  
end;

besluit,

a. de kerken nogmaals op te wekken ernstig kennis te  
nemen van de herziene psalmberijming welke haar dit  
jaar werd aangeboden;

b. enkele deputaten te benoemen, welke deze psalmbe-  
rijming zullen onderzoeken, speciaal wat betreft de vraag  
of de geboden berijmingen de gedachten van de oorspron-  
kelijke psalmen zoo juist mogelijk weergeven;

c. deze deputaten te verzoeken hun opmerkingen over  
en kritiek op dezen herziene psalmbundel mede te deelen  
aan de instanties, welke den definitieven vorm van  
den nieuwen psalmbundel zullen vaststellen;

d. dezen deputaten op te dragen rapport omtrent hun  
arbeid uit te brengen aan de e.k. generale synode en deze  
tevens een gedocumenteerde beoordeeling van den defi-  
nitieven psalmbundel aan te bieden, indien deze tijdig ge-  
noeg zal verschijnen, welk rapport en beoordeeling zoo  
spoedig mogelijk aan de kerken dienen toegezonden te  
worden;

e. deze besluiten ter kennis te brengen van de kerken  
en personen, welke zich over deze zaak tot de synode  
wenden.

Hierop komt in behandeling het rapport van Commis-  
sie I betreffende het rapport van Deputaten voor Corres-  
pondentie met de Hooge Overheid. Rapporteur is Ds F.

„naar Haar overtuiging“. Men gaat niet vrijuit als men  
critiekloos een verkeerde voorstelling van zaken door-  
geeft. Bovendien zegt prof. Waterink in het Post  
Scriptum op de laatste bladzijde: „Natuurlijk blijft ieder  
woord, dat in dit boek staat, voor mijn rekening“.

Men krijgt onwillekeurig de indruk, dat de Werk-  
plaats te Bilthoven een school is waar een bij uitstek  
Christelijke opvoeding wordt gegeven. Dat klopt niet  
met hetgeen Kees Boeke er zelf van mededeelt in zijn  
boek.

En het dient nergens toe om een minder prettige  
waarheid door schoon klinkende termen voor ons volk  
te verbloemen.

In het uit dr Waterink's boek genomen citaat stapt  
de auteur van het refereeren over naar het zelf po-  
neeren. En naar het publiek profeteeren. Wij voor ons  
meenen ook, dat de (naar het oordeel der liefde aan-  
genomen) poging tot profeteeren ditmaal is uitgelopen  
op een valsche profetie. Op paedagogisch terrein,  
uit den mond van den directeur van een Paedagogisch  
Instituut, inclusief adviesdienst, van den eersten  
paedagogischen hoogleraar, die verbonden is aan wat  
hij bij voorkeur noemt de eenige gereformeerde uni-  
versiteit ter wereld.

K. S.

A. den Boeff. Na lezing van het rapport volgt een korte  
discussie, waarna de synode zich vereenigt met deze sa-  
menfattende uitspraak:

1e. Deputaten dank te zeggen voor den velen door hen  
verrichtten arbeid en hen te déchargeeren;

2e. opnieuw deputaten met enkele secundi te benoemen  
voor correspondentie met de Hooge Overheid.

Hierna wordt de zitting geschorst tot 2 uur.

Om 2 uur heropent de praeses de zitting met het laten  
zingen van Psalm 56: 5. Bij het appel blijkt Ds de Goede  
vervangen door Ds Krijtenburg; br Kooistra is verrok-  
ken.

In behandeling komt het rapport van Commissie I over  
het verslag van de werkzaamheden van de curatoren der  
Theol. Hoogeschool. Rapporteur is Ds F. van Dijk. Na  
korte bespreking van de voorstellen der Commissie wor-  
den deze aangenomen.

De synode besluit:

1. aan de deputaten-curatoren onder dank décharge  
te verleenen van hun in opdracht van de kerken verrich-  
ten arbeid;

2. het schrappen van art. 10 en de wijziging dienovereen-  
komstig van art. 11 in de „Bepalingen tot regeling van  
het verleenen van pensioen aan hoogleraren der Theol.  
Hoogeschool“ goed te keuren;

3. goedkeuring te hechten aan hetgeen als „eischen  
voor het doctoraal examen“ werd vastgesteld;

4. goed te keuren het voorloopig besluit der deputaten-  
curatoren, waardoor aan een alumnus met eindexamen  
H.B.S. de mogelijkheid werd geopend om te worden in-  
geschreven als student aan de Theologische Hoogeschool,  
en de deputaten-curatoren aan te bevelen in het vervolg  
in dergelijke voorkomende gevallen, in overleg met de  
Hoogleraren, gelijktijdig te handelen, met handhaving van  
de beperkende bepaling, dat zij, die dit verlangen, betu-  
gen, de ernstige begeerte te hebben predikant te worden,  
en geen examens zullen mogen doen alvorens ze de vere-  
eischte diploma's in hun bezit hebben;

5. de deputaten-curatoren te verzoeken aan de e.k. ge-  
nerale synode een instructie voor de deputaten-curatoren  
ter vaststelling voor te leggen, terwijl tot zoolang deze  
instructie geacht wordt vervat te zijn in het reglement  
voor de Theologische Hoogeschool en het dienovereen-  
komstig beslotene op de voorgaande en deze generale  
synode;

6. de deputaten-curatoren te machtigen elk jaar naast  
de „Handelingen der Curatoren“ een verslag betreffende  
de Theologische Hoogeschool aan de kerken toe te zen-  
den;

7. goed te keuren de ontheffing van Prof. Dr K. Schild-  
er van de functie van bibliothecaris en de benoeming  
van Prof. Deddens als zoodanig, onder bijzonderen dank  
aan Prof. Schilder voor het vele en betekenisvolle werk  
door hem in dezen verricht;

8. zich aan te sluiten bij de woorden van/waardeering  
en dank, gericht aan het „Bestuur der Stichting“ en het  
„Vrouwencomité“.

Vervolgens wordt door Ds D. K. Wielenga gerapporteerd  
voor Commissie III over het rapport voor de Voor-  
opleiding voor de Zending. Zonder bespreking worden de  
uitspraken der commissie aanvaard, deze luiden:

1. het voorgestelde leerplan van de deputaten goed te  
keuren;

2. deputaten dank te zeggen voor hun arbeid;

3. geen nieuwe deputaten te benoemen, maar de te  
benoemen zendingdeputaten op te dragen deze zaak ver-  
der te behartigen.

Hierna rapporteert br Kroes voor Commissie III over  
het nazien van de boeken en bescheiden van den pen-  
ningmeester van de generale deputaten voor de zending.  
Dit nazien betreft de jaren 1946 en 1947. Besloten wordt  
op voorstel dezer Commissie bedoelden penningmeester  
over die beide jaren décharge te verleenen.

Nog wordt voor de avond-pauze door br Van Spronsen  
voor Commissie IV voorlezing gedaan van de door deze  
commissie opnieuw geformuleerde adviezen inzake de  
geestelijke verzorging der militairen. De bespreking hier-  
van wordt onderbroken en de vergadering geschorst tot  
half zeven.

De praeses heropent te half zeven de vergadering met  
het laten zingen van Psalm 25: 6. Bij het appel blijkt,  
dat Prof. Holwerda en br Hoornijse afwezig zijn; br  
Hoornijse is vervangen door br J. van Dijk, die door op-  
staan zijn instemming met de drie formulieren van Eenig-  
heid betuigt. De bespreking van de adviezen, bovenge-  
noemd, wordt voortgezet. Ten aanzien van de vraag, hoe  
te handelen, indien een dienaar des Woords zich leent  
voor de functie van legerpredikant in vasten dienst, neemt  
de synode een voorstel aan van Ds van Otterlo, luidende:

de synode besluit: over de vraag, hoe gehandeld dient te  
worden, indien een dienaar des Woords zich vinden laat  
voor een benoeming tot legerpredikant in vasten dienst,  
geen uitspraak te doen, wijl niet gebleken is, dat deze  
zaak niet in de mindere vergaderingen kan afgehandeld  
worden.

Ten opzichte van de verzorging der militairen worden  
enkele voorstellen ingediend die aanleiding geven de com-  
missie in de gelegenheid te stellen zich met deze voor-  
stellen te beraden over een nadere formulering.

Thans wordt eerst behandeld een rapport van Com-  
missie IV inzake het agendumpunt: „Emeriti-predikan-  
ten zonder vrijgemaakte kerk“. Na bespreking wordt door  
de synode besloten:

1e. niet te voldoen aan het verzoek van de classis En-  
schede, van de part. synode van Drente en de classis  
Schiedam;

2e. van deze uitspraak mededeeling te doen aan de  
classis Enschede, de roepende Kerk voor de e.v. part.  
synode van Drente en aan de classis Schiedam.

Terugkeerend tot de bespreking van „de geestelijke  
verzorging der Militairen“ komt de synode na bespreking  
tot de volgende uitspraken:

De synode besluit:

dat ook voor onze doop- en belijdende leden, die naar  
Indië vertrekken, of zich aldaar bevinden, de kerkelijke,  
ambtelijke zorg niet mag nagelaten worden;

besluit:

a. uit te spreken, dat de kerken ook aan haar naar het  
leger vertrekkende leden alle mogelijke ambtelijke zorg  
hebben te wijden;

b. de kerk van Batavia en andere kerken in Indië te  
steunen in haar ambtelijken arbeid, die vooral met het  
oog op de zich daar bevindende militairen verricht moet  
worden en verzoekt de classis Groningen naast het ver-  
leenen van steun aan de kerk van Batavia ten behoeve  
van den arbeid van Ds van der Stoep, de uitzending van  
een of meer leenpredikanten naar de kerken in Indië  
te bevorderen;

c. er bij de kerken op aan te dringen het werk van de  
classis Groningen in dezen te steunen;

d. die classis te machtigen van de kerken twee collec-  
ten per jaar voor dezen arbeid te vragen.

Inzake het Agendapunt „Deputaten belast met de gees-  
telijke verzorging van de militairen“ besluit de synode:

a. dezen deputaten dank te zeggen voor den door hen  
verrichtten arbeid, hen te ontheffen van deze taak en geen  
nieuwe deputaten te benoemen;

b. aan de classis Groningen te verzoeken in overleg  
met deze deputaten de loopende zaken van hun deputaat-  
schap af te wikkelen en de rechteerende gelden voor den  
door deze classis te verrichten arbeid ten behoeve van de  
kerken in Indië aan te wenden;

c. de classis Groningen te verzoeken de bescheiden en  
geldten dezer deputaten te controleren en daaromtrent  
alsmede van al haar arbeid aan de e.k. generale synode  
te rapporteeren.

Inzake het onder a genoemde van het hier betreffende  
agendapunt: „Deputaten belast met de geestelijke ver-  
zorging van Militairen“, adviseert Uw commissie, te be-  
sluiten:

1. aan de classis 's-Gravenhage mededeeling te doen van  
het feit, dat bij de synode bericht is ingekomen van de  
Deputaten, belast met de geestelijke verzorging der mi-  
litairen, dat zij door verschillende omstandigheden geen  
rapport hebben kunnen indienen en mitsdien dat ook niet  
aan genoemde classis kon worden toegezonden;

2. aan den Raad der Kerk van Rotterdam-Zuid mede-  
deeling te doen, dat kennis werd genomen van zijn schrij-  
ven d.d. 18 October 11. Inzake zijn bezwaren tegen de  
verhouding, die ontstaan is tusschen de Deputaten, belast  
met de geestelijke verzorging onzer Militairen en het  
weekblad „De Wachter“, dat inmiddels in deze situatie  
wijziging is gekomen, waardoor gemelde bezwaren auto-  
matisch opgeheven zijn;

Inzake de ingekomen stukken, in verband met punt b  
van dit punt Uwer agendum, stelt Uw Commissie Uwa  
vergadering voor te besluiten:

1e. Aan de classis Arnhem en de particuliere synode  
van Overijssel-Gelderland te berichten, dat kennis ge-  
nomen werd van haar schrijven inzake het aan Deputaten,  
belast met de geestelijke verzorging onzer militairen, te  
richten verzoek om over te gaan tot het beleggen eener  
conferentie tusschen garnizoenskerken, dat de Generale  
Synode echter meent, dat deze (overigens zeer gewenschte)  
conferentie op eigen initiatief kan en derhalve ook  
behoort plaats te hebben.

2e. Aan de kerk van Semarang en Batavia bericht te  
zenden omtrent het, inzake door hem bij de synode inge-  
zonden verzoek, genomen besluit.

3e. Aan de kerken, welke zich in verband met de gees-  
telijke verzorging van de militairen tot de synode heb-  
ben gericht, mededeeling te doen van de inzake deze ma-  
terie genomen besluiten“.

Zitting van Donderdag 18 November.

De praeses opent de morgenvergadering, hij laat zin-  
gen Ps. 66: 9 en 10, leest Ps. 66: 11-20 en gaat voor  
in gebed.

Na het appel nominaal worden „acta“ van vorige zit-  
ting vastgesteld.

Dan wordt in behandeling genomen het rapport van  
Commissie II inzake punt 5 van het agendum betreffende  
de positie der prae-adviseurs ter Synode; rapporteur Ds  
van Otterlo.

Bij de behandeling hiervan komt ter sprake het rapport  
dat door de deputaten, benoemd door de Generale Synode  
van Groningen, over deze materie bij de kerken was in-  
gezonden. Naar aanleiding van dit rapport der deputa-  
ten hadden verschillende kerken zich tot de Synode ge-  
wend. Meerdere daarvan groepeerden zich rondom het  
voorstel van de kerk van Nieuwendam-Amsterdam N.,  
waarin gevraagd wordt, dat er besloten zal worden om  
te blijven bij den algemeenen regel, om, zoo bij het af-  
werken van de agenda men tot het inzicht komt, dat voor  
eenig punt hulp van buiten de vergadering noodig of ge-  
wenscht is, dan voor de behandeling van dat punt raad  
te vragen, met dien verstande, dat de raadgevers de ver-  
gadering van de synode of van een harer commissies ver-  
laten, wanneer dit punt is afgehandeld. Bij de bespreking